

Jutranja izdaja.

264. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 3. septembra 1910.

Cena 4 vinarje.

Letnik XLIII.

SLOVENSKI NAROD

Jutranja izdaja v Ljubljani:

vse leto K 12.—
pol leta " 6.—
četrt leta " 3.—
na mesec " 1-10

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.
Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, (v pritličju levo), telefon št. 34.

Izhaja vsak dan zjutraj.

Pesamezna številka 4 vinarje.

Inserati: 65 mm široka petiti vrsta 14 vin. Pri večkratni inserciji po dogovoru.
Na pismena naročila brez istodobne vposlatve naročilne se ne ozira.

Jutranja izdaja po pošti za Avstro-Ogrsko:

vse leto K 18.—
pol leta " 9.—
četrt leta " 4-50
na mesec " 1-60

Za inozemstvo celo leto " 28.—
Upravištvo: Knafljeva ulica 5, (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 85.

Najnovejše vesti. — Brzobjavna in telefonska poročila „Slov. Narodu“.

Za Hribarja in Ljubljano.

Krakov, 3. septembra. »Nova Reforma« se krepko zavzema za avtonomijo Ljubljane in za poslance Hribarja. Med drugim naglašajo, da Hribar ni nikoli prekorajčil mej takta, in da je prav on tisti, ki je po septembrskih dneh leta 1908. pomirjevalno vplival na razburjeno prebivalstvo ljubljanskega mesta. Nadalje naglašajo »Nova Reforma«, da je razpust občinskega sveta ljubljanskega nov akt sovražnosti Bienenrthove vlade proti Slovanom, ki se mora masševati. Vlada je hotela strmoglaviti enega izmed najuglednejših slovenskih politikov, zato ker se je pridružil novoslovanskemu gibanju. Toda za to bo morala dati odgovor. Čisto gotovo je, da bo v jesenskem zasedanju poslanske zbornice »Slovenska Enota« radi tega dejanja poklicala Bienenrthovo vlado na odgovor in prav nič ni dvomiti, da bo v tem vprašanju šel z njo tudi Poljski klub, ker se pač ne sme trpeti, da bi vlada na nedopusten način prikradjevala že itak pičlo avtonomijo mest.

Brno, 3. septembra. Poleg mesta Flumačovo sklenili ste tudi mesti Kralovo pole in Vyškov ostri resoluciji proti Bienenrthovi vladi in za avtonomijo Ljubljane. Tem mestom bodo sledila še vsa druga češka mesta.

Parlamentarna komisija češkega »Svaza«.

Praga, 3. septembra. Parlamentarna komisija češkega »Svaza« je imela večeraj popoldne ob 4. sejo, na kateri se je posvetovala o taktiki v jesenskem državnozbornem zasedanju in o poskusu, češko deželnozborsko delegacijo združiti v enotno zvezo. Seji so prisostvovali: Udržal, dr. Pořt, dr. Hajn, dr. Masaryk, dr. Zahradnik, dr. Stranský, Šilinger, Matalka, Šviha, dr. Začek in Horský. Dr. Kramář se je opravičil. O političnem položaju je poročal Udržal. Za koncentracijo čeških strank so se izrekli Mladočehi, agrarci in klerikaleci, ti pa samo pod gotovimi pogoji. V seji so ostro napadali razni govorniki Slovanom sovražno postopanje Bienenrthove vlade, zlasti z ozirom na razpust občinskega sveta v Poštorni, na kanalske predloge in z ozirom na ljudsko štetje. O seji se je izdal komunique, v katerem se naglašajo, da je z ozirom na vladajoči protislovanski sistem potrebna organična združitev češke delegacije v parlamentu. Določila se je komisija, ki ima sestaviti pravila za tako organizacijo do jesenskega državnozbornskega zasedanja.

Češki socijalni demokratje.

Praga, 3. septembra. Z ozirom na sklepe socijalno-demokratskega kongresa v Kodanju piše »Pravo Lidu«, da se to pot češki socijalni demokratje še uklonijo sklepom, vendar pa se tudi v bodoče ne bodo vdali pritisku nemških socijalnih demokratov na Dunaju. Češki socijalni demokratje hočejo za vsako ceno svojo narodno enotnost ohraniti.

Imenovanja na srednjih šolah.

Dunaj, 3. septembra. Naučni minister grof Stürgkh je imenoval, oziroma premestil te-le gimnazijske učitelje: gimnazijskega učitelja v Kranju Josipa Sušana na II. gimnazijo v Ljubljano; profesorja dr. Frana Ilešiča z učiteljskega na II. gimnazijo v Ljubljani; provizoričnega gimnazijskega učitelja v Kočevju Antona Kreulanda za pravega gimnazijskega učitelja istotam; provizoričnega gimnazijskega učitelja v Kočevju Ivana Poloviča za pravega gimn. učitelja v Novem mestu; provizoričnega učitelja na učiteljsko v Gorici Frana Verbiča za pravega gimn. učitelja na I. gimnaziji v Ljubljani, suplenta Karla Capudra v Gorici za prov. gimn. učitelja v Kranju, suplenta na drž. realki v Plzni dr. Valentina Echerja za prov. učitelja na realki v Ljubljani, suplenta v Gorici Arturja Sreuda za prov. gimn. učitelja na nemški gimnaziji v Ljubljani; suplenta v Ljubljani Rudolfa Južniča za gimn. učitelja v Novem mestu; suplenta na gimnaziji v III. dunajskem okraju Jurija Kuželicega za učitelja na realki v Idriji, suplenta na realki v Solnogradu Oskarja Lechleitnerja za provizoričnega učitelja na realki v Pulju, suplenta v Dubrovniku Vinka Lipeloviča za prov. učitelja istotam, suplenta na nemški drž. realki v Lipniku dr. Fr. Nováka za prov. učitelja na realki v Idriji in gimnazijskega suplenta Jos. Pesheka za prov. učitelja na državni gimnaziji v Gorici.

Klerikalni panama na Koroškem.

Dunaj, 3. septembra. »Neue Freie Presse« je napravila iz nemško klerikalnega poloma na Koroškem — slovensko afero in seveda tudi piše temu primerno. Pravi, da je pasiv 5 milijonov, aktiv pa samo 1 milijon kron. Zanimive stvari, ki so v zvezi s klerikalnim polomom na Koroškem, ve povedati »Ostdeutsche Rundschau«. Pravi, da je bil monsignor Weiss, ki ga sedaj iščejo s tiralnico, ustanovitelj družbe »Patria«, ki izdaja »Vaterland«. Tu je imel tudi prokuro. Weiss je na svojo pest kupil »St. Norbertus tiskarno«, v kateri se tudi tiska »Vaterland«. Vsled poloma na Koroškem sta prišla tudi »Vaterland« in »St. Norbertus tiskarna na rob propada. Za to je bil predsednik »Patrije«, bivši ministrski predsednik grof Franz Thun, moral kupiti »St. Norbertus tiskarno, da reši »Vaterland«.

Dogovori med Claryjem in klerikalnim »Slovenskim klubom« v štajerskem deželnem zboru.

Celje, 3. septembra. V dobro poučenih političnih krogih se zatrjuje, da so se že začeli na znani poziv centralne vlade glede deželnih zborov dogovori med namestnikom Claryjem in predsedstvom »Slovenskega kluba« v štajerskem deželnem zboru. Za te neobvezne dogovore vedo tudi nemški nacijonaleci. Clary je bojda

suho povedal slov. klerikalcem, da je njihov boj za spremembo vladajočega kurza v deželi v sedanjem trenutku brezupen; to velja tudi glede zahtev po delitvi dež. šolskega sveta. Namignil je tudi klerikalcem, da raste nevolja na Spod. Štajerskem zaradi izostalih investicij na ljubo obstrukciji, od katere ni pričakovati nobenih pozitivnih uspehov. Slovenski klerikaleci so vzeli to izjavo ad referendum in sedaj se posvetujejo, ali bi se umaknili in pod kakimi pogoji. Za opuščanje obstrukcije niso pri njih (in nemških nacijonalecih) toliko merodajni narodno-politični vzroki, kolikor strah, da bi padel odij za zvišanje deželnih doklad, ki mora nujno slediti rednemu zasedanju deželnega zbora, na nje med volilstvom. Zmernejši klerikaleci (skupina Robičeva in drugi Korošci) bi pa bili navzlic tem pomislekom za premije, ako bi se dale doseči kake kompenzacije na gospodarskem polju. — Štajerski naprednjaki zavzamejo svoje stališče k obstrukciji v deželnem zboru na shodih, ki se imajo vršiti še ta mesec.

Socijalno - demokratiški kongres.

Kodanj, 3. septembra. Kongres je soglasno sprejel vseh osem, večeraj predlaganih resolucij. Na to je nemški socijalist Ledebur predlagal resolucijo o razsodiščih in o razoroževalni akciji. Kongres je med drugim proglasil, da je neprestano oboroževanje škodljivo svetovnemu miru in uspešnemu razvoju. Ako je nevarnost, da pride med dvema državama do vojne, naj socijalno-demokratske stranke porabijo vsa sredstva, da vojno preprečijo. Pri tej točki so Francozje želeli, naj se to »sredstva« natančneje precizirajo in so predlagali, naj se za to sredstvo proglasi generalni štrajk. Lahki so nasvetovali, naj delavske stranke prično v parlamentih z razoroževalno akcijo.

Bodoči socijalno - demokratiški kongres.

Kodanj, 3. septembra. Avstrijska komisija bo predlagala, da se za bodoči socijalno-demokratiški kongres določi Dunaj.

Run na »Banco popolare triestino«.

Trst, 3. septembra. Vsled velikega runa je »Banca popolare triestina« zaprla danes popoldne vse svoje blagajne. Občni zbor bo 9. t. m.

Ljudski reševalci — milijonski sleparji.

Za več kakor devet milijonov kron sta katoliška prelata Kayser in Weiss ogoljufala koroške kinetovalce, hlapce in dekle., delavce in delavke. Devet milijonov kron je šlo v zrak, devet milijonov ljudskih žuljev, devet milijonov denarja, ki so ga preprosti ljudje zaplali duhovnikom, misleč, da je v duhovniških rajfajznovkah boljše in varnejše shranjen, kakor drugje.

Slovensko klerikalno časopisje molči, kakor grob o tem velikan-skem gospodarskem polomu. Edino »Slovenec« se je povzpел tako daleč, da je monsignora Kayserja pohvalil kot ustanovitelja sirotišnic. Pri tem pa je popolnoma pozabil povedati, da je državno pravdnštvo tega »vzornega« cerkvenega dostojanstvenika zgrabilo za vrat in ga kot milijonskega sleparja pahnilo v ječo. In ravno tako je »Slovenec« pozabil povedati, da je drugi milijonski slepar, monsignor Weiss, videč nastalo nevarnost, pokradel v »Zvezi klerikalnih posojilnic«, kar se je še dalo pokrasti in je pobegnil v Ameriko.

Slovenski klerikaleci se pač boje, da bi slovenska javnost kaj več izvedela, kako so koroški katoliški ljudski osrečevalci, verno in zaupno ljudstvo oiganili za milijone s trudom in znojem pridobljenega imetja. Klerikaleci že vedo zakaj — mi pa tudi.

Dan na dan prihajajo nove posamičnosti o tej brezprimerni duhovniški slepariji na svetlo. Ena je gorostasnejša od druge, vsaka pa pričajo, da ti od boga postavljeni ljudski voditelji niso imeli nič vesti in nič poštenja in so bili samo lakomni denarja, ter kakor gladni volkovi požrli, kar so mogli vloviti iz ljudskih žepov.

V »Zvezi klerikalnih zadrug« se je stekal denar iz vseh klerikalnih rajfajznovk, kar so jih imeli koroški duhovniki v rokah. Načelnik te Zveze in vodja koroških klerikalcev, monsignor Weiss, pa je delal s tem denarjem, kakor svinja z mehomo. Kakopredrzenje bil ta sleparski prelat, je razvidno iz tega, da je brez vednosti načelstva prevzel za »Zvezo klerikalnih posojilnic« pri bankirju Suppanu jamstvo za poldrugi milijon kron. Weiss je s tem za spekulantu Kayserja, o katerem je vedel, da je goljuf in da je pred bankrotom, natovoril Zvezi jamstvo za vsoto, ki mora celo vrsto malih posojilnic uničiti in spraviti kdo ve koliko ljudi ob vse imetje. A ni dovolj tega. Prelat Weiss je tudi izdal dve ponarejeni vložni knjižici, glaseči se na 70.000 K. Zveza tega denarja seveda ni nikdar prejela; prelata Weiss je knjižici falsificiral, zato da jih je njegov stanovski tovariš mogel zastaviti in na nju dobiti več stotisoč kron. Ko se je začela gospodarska stavba prelata Kayserja podirati, je pa prelata Weiss pokradel v Zvezi, kolikor je dosegel in pokradel tudi vrednostne papirje, ki so jih ljudje imeli pri Zvezi samo spravljene. Zveza, oziroma članice, niso izgubile samo svojega denarja, to je denar svojih vložnikov, nego bodo morali tudi še odškodovati lastnike tistih vrednostnih papirjev, ki jih je prelata Weiss ukradel, predno je pobegnil v Ameriko.

Za dan 8. septembra je sklican izreden občni zbor »Zveze klerikalnih posojilnic«. Na tem občnem zboru bo predloženo tudi poročilo o dr-

žavni reviziji Zveze. Državna revizija pri klerikalnih institucijah je časih nekam čudna. Tako n. pr. vedo ljudje povedati, da neke državni revizor sploh nič revidiral ni, nego kar napravil sijajno poročilo . . . V koroškem slučaju se je pač morala dognati resnica, če ker jo hoče vedeti državno pravdnštvo. Dne 8. septembra bodo koroške klerikalne posojilnice izvedele, koliko svojih vlog pri Zvezi so izgubile, za koliko sta jih ogoljufala prelata Kayser in Weiss. Čuje se, da je samo Zveza oškodovana za več, kakor tri milijone kron. Oškodovani so pa še drugi zavodi in zasebniki, in znaša cela škoda nad devet milijonov.

Koliko je pri temu polomu prizadeto slovensko prebivalstvo, se bo pač šele čez nekaj časa izvedelo. — Monsignor Podgore, vodja koroških klerikalnih Slovencev odklanja vsako odgovornost za postopanje svojege tovariša, monsignora Weissa. V kakšnem razmerju pa je bil monsignor Podgore z »Zvezo koroških klerikalnih posojilnic«, saj, če smo prav podučeni, je Podgore v tesni zvezi s kranjsko klerikalno »Zadružno zvezo«?

Klerikaleci napenjajo sedaj vse sile, naj bi država z denarjem davkoplačevalcev rešila koroški klerikalizem in njegove organizacije. Ker sedanja vlada kar denar razmetava za klerikalno zadružništvo, dočim neklerikalno zadružništvo le zatira in šikanira, je lahko mogoče, da bo tudi tukaj vmes posegla. Za potrebne in koristne stvari pa seveda nikoli nič denarja nima.

Zaplenjeni!

V večerajšnji večerni izdaji našega lista je bivši župan Hribar priobčil oklice na ljubljansko meščanstvo. Zaradi tega oklica je bil list — zaplenjen.

Da se nekaj dokaže . . .

Javili smo, da je detektiv Gerlovič aretiral pilarskega pomočnika Frana Berdovnika, češ, da je 17. avgusta zvečer klical: »Živila Srbija«. Tega dečka, ki je šele pred dvema mesecema prišel iz Celja v Ljubljano in kateremu se že na obrazu bere, da niti ne ve, kaj je Srbija, so na to izročili sodišču. Dobil ga je v roke preiskovalni sodnik Kaiser, ki pa pri najboljši volji ni mogel dognati, da bi bil fant zakrivil tisti strahoviti zločin, ki se ga je obtožil. Kazenska preiskava je bila na to seveda ustavljena. Ker pa sta častivredna gospoda Fink in Gerlovič na vsak način hotela imeti svoje žrtve, so fanta izročili — okrajnemu glavarstvu, naj ga kaznuje po slovitem stoletnem »prügel patentu«. Dečka so pozvali na okrajno glavarstvo in mu tu naznanili, ne da bi zaslišali njega in štirih njegovih razbremenilnih prič, da je obsojen v 10dnevni zapor. To se je zgodilo 1. septembra l. 1910. po rojstvu Gospodovem, ko je bil deželni predsednik kranjski bar. Schwarz, njegovi desni roki pa kancelist Fink in detektiv Gerlovič! K temu je priomniti še to-le: Pričal je proti Berdovniku krojaški pomočnik Albert Lenditsch, zagrizen celjski nemškutar, ki pa se je »demonstracijsko« zvečer dne 17. avgusta najaktivnejše udeležil in svoje tovariše celo pozival, naj čim najbolj kriče! Brez komentarja!

Pritožbe radi vstopnic v porotno dvorano.

Razne osebe so se prišle pritožiti radi postopanja gotovih sodnih organov pri oddaji vstopnic k porotni obravnavi. Postopalo se je pri tem nad vse pristransko. Nekateri celo zatrjujejo, da so se karte po gostilnah takorekoč prodajale. Zabeležujemo te pritožbe, da se v bodoče kaj takega ne bo več godilo.

Nova roparska prekanjenost na živinskih sejnih.

Iz Novega mesta se nam piše: Dozdajšnja praksa, po kateri so si poštenoviti na živinskih sejnih do denarja pripomogli, bila je tale. Možu, kateri je imel živinske verige čez ramo vržene, kar je gotovi znak, da je kaj živine prodal, ter da ima denar v žepu, pristulila sta se navadno po dva nepoznata človeka, katera sta

overizenca prijazno pozdravila ter ga potem spremljevala. Dospevši v bližino kake hoste, pritekel jima je nasproti ves spehan človek, vprašaje jih, niso li našli darnice, katero je baje on izgubil. Spremljevalca obverizenega moša sta bila kaj pripravljeni, svoje denarnice iz žepa notegniti, ter jih vprašajočemu v pregled poslati. To storiti je moral končno seveda tudi overizeni moš, pokazati je moral svojo denarnico, s katero je pa potem oni, kateri je izgubo denarja seveda le fingiral, urnih krač v hosti izginil. Izginila sta pa tudi spremljevalca kakor kafa. Takih ropov se je izvršilo po južnem Štajerskem, hobenjakem ter Koroškem v novjšem času že mnogo, ne da bi bilo mogoče dotičnike izslediti. Dne 30. septembra t. l. je bil v Novem mestu velik sejem, po katerem se je pa tale nova roparska prekanjenost vršila: Neki kmet je prodal na sejmu voli za 700 K. Proti železniški postaji grede, pristulil se mu je človek, ki ga je pregovoril, da sta se napotila proti gostilni pri Müllerju, ležeči na samotni, kjer sta nekaj pila. Prodajalec volov je pri tem pričel z glavo kimaati ter — zadremal. Ko se je pa prebudil, ni bilo njegovega spremljevalca pri njem, pa tudi denarnice ni več imel pri sebi. Poklicani orožniški patrulji ni pa vedel nič povedati, kje da je denar imel, ali ga je sploh k sebi spravil ali ne, skratka mož je bil popolnoma neveden o tem, kaj in kako da se je z njim godilo, le to je pa dobro vedel, da je voli prodal ter zanje plačilo dobil. Iz celega njegovega vedenja je bilo sklepati, da mu je izginoli spremljevalec, kako omotno tvarino v vino primešal vsled česar je zaspal in bil pri tem oropan.

Državna obrtna šola dograjena.

Poslopje državne obrtne šole na Mirju je do strehe dograjeno. V proslavo tega dogodka bo danes zvečer zidovje okrašeno, in razsvetljeno. Visoko gori na obzidju bo transparent z napisom: »Državna obrtna šola«.

Afera s strupenimi pilulami pred sodiščem.

(Nadaljevanje iz večernega lista.)

Včeraj ob 4. popoldne se je obravnava nadaljevala. Naval k obravnavi je bil velikansk. Obtoženka je cel čas ihtela.

Sodni dvor je sklenil, da se postavi porotnikom sledeča vprašanja:

Vprašanja, stavljená porotnikom.

I. glavno vprašanje:

Je-li obtoženi Franc Hladnik kriv, da je v namenu svojo mater Marijo Hamerlitz hotel usmrtiti s tem, da je dogovorno z drugo osebo začetkom meseca aprila 1910 odposlal na naslov Mariji Hamerlitz v Logatec strupeno tvarino kot zdravilo in pa ponarejeno navidezno od zdravnika dr. Levičnika pisano pismo z navodilom, naj vzame Marija Hamerlitz vsaki večer 5 koscev v možnarju zdrobljenega zdravila na vodi, češ, da se bode potem gotovo boljše počutila in zadobila zopet zadostno krvi — lotil se dejanja, katero k pravnemu doprinesenju pelje, a se hudodelstvo zavratnega umora zgolj iz naključne nezmožnosti in ker je tuj zadržek vmes prišel, ni dognalo?

II. glavno vprašanje:

Je-li obtožena Emilija Hladnik kriva, da je v namenu svojo tačšo Marijo Hamerlitz usmrtiti, s tem, da je dogovorno z drugo osebo začetkom meseca aprila 1910. odposlala na naslov Mariji Hamerlitz v Logatec strupeno tvarino kot zdravilo in pa ponarejeno navidezno od zdravnika dr. Levičnika pisano pismo z navodilom, naj vzame Marija Hamerlitz vsaki večer 5 koscev v možnarju zdrobljenega zdravila na vodi, češ, da se bode potem gotovo boljše počutila in zadobila zopet zadostno krvi — lotila se dejanja, katero k pravemu doprinesenju pelje, a se hudodelstvo zavratnega umora zgolj iz naključne nezmožnosti, in ker je tuj zadržek vmes prišel, ni dognalo?

III. glavno vprašanje:

Je-li obtoženi Franc Hladnik kriv, da je v namenu pripraviti Ma-

rijo Hamerlitz v strah in nepokoj, dne 19. aprila 1910 dogovorno z drugo osebo odposlal na njen naslov v Logatec dopisnico z grozečo vsebino: »Vsa zasledovanja bodo brezuspešna, meč osvete mora prodreti! še to leto« in narisana mrtvaška glava, zašugal jej torej s smrtjo, in je bilo to žuganje takšno, da bi zamogla Marija Hamerlitz glede na razmere in na znamenitost zašuganega zlega po pravici v strahu biti?

IV. glavno vprašanje:

Je-li obtožena Emilija Hladnik kriva, da je v namenu pripraviti Marijo Hamerlitz v strah in nepokoj, dne 19. aprila 1910 dogovorno z drugo osebo odposlala na njen naslov v Logatec dopisnico z grozečo vsebino: »Vsa zasledovanja bodo brezuspešna, meč osvete mora prodreti! še to leto« in narisano mrtvaško glavo, žugala jej torej s smrtjo in je bilo to žuganje takšno, da bi zamogla Marija Hamerlitz glede na razmere in na znamenitost zašuganega zlega po pravici v strahu biti?

V. glavno vprašanje:

Je-li obtoženi Franc Hladnik kriv, da je dne 9. aprila 1910 v Trstu pod podobo premoženega človeka in pod zvito pretvezo, da bode prihodnje dni odpotoval v Ljubljano, kjer se bode vknjižil na neko posestvo za 40.000 K — ter da bode potem plačal, izvalil Alojziju Dollenzu mešnično posojilo za 1500 K?

VI. glavno vprašanje:

Je-li obtoženi Franc Hladnik kriv, da je februarja meseca 1910 v Trstu v namenu Stefana Quirittija oškodovati na premoženju, izvalil Quirittiju pod zvito pretvezo, da je menica za 500 K, katero mu je poprej Quiritti kot dolžnik pravilno podpisal, raztrgana, novo menico, katero je potem na 600 K prenameril, vsled česar naj bi trpel Stefan Quiritti škodo 600 K?

VII. glavno vprašanje:

Je-li obtoženi Franc Hladnik kriv, da se je majnika meseca v pismu, katerega je poslal skrivaj iz preiskovalnega zapora Nikolaju Novaku, prizadeval pridobiti Nikolaja Novaka k temu, da bi Novak v njegovo, Hladnikovo korist, pred sodnijo po krivem pričal?

VIII. glavno vprašanje:

Je-li obtoženi Franc Hladnik kriv, da je majnika meseca 1910 pismeno skušal zapeljati Nikolaja Novaka, da bi ta Giovannija Piacentinija, podtikovaje mu hudodelstvo poiskusega zavratnega umora na Mariji Hamerlitz in krivo pričevanje pred sodnijo ovadil preiskovalnemu sodniku v Ljubljani, ter je njegovo nagibanje brez uspeha ostalo?

IX. glavno vprašanje:

Je-li obtoženi Franc Hladnik kriv, da je majnika meseca 1910 pismeno skušal zapeljati Jožefa Zidariča, da bi ta Giovannija Piacentinija, podtikovaje mu hudodelstvo poiskusega zavratnega umora na Mariji Hamerlitz in krivega pričevanja pred sodnijo ovadil preiskovalnemu sodniku v Ljubljani, ter je njegovo nagibanje brez uspeha ostalo?

X. glavno vprašanje:

Je-li obtoženi Franc Hladnik kriv, da je prišel v nezmožnost popolnoma ugoditi svojim upnikom, ter se ne more izkazati, da so ga samo nesreče brez njegove krivde v to nezmožnost pripravile?

Govor gržavnega pravdnika.

Državni pravdnik dr. Neuperger začne ob pol 5. popoldne govoriti, ter razlaga natančno prvo vprašanje. Obtoženca nista tožena zaradi izvršenega umora, temveč zaradi poskušnega umora. Ugotovljeno je, da je nekdo poslal Hamerlitzovi strup, nadalje je tudi gotovo, da je prišlo dotično pismo v njene roke. Strupa vsled Hamerlitzovega posredovanja ni dobila Hamerlitzovka v svoje roke. Nekdo je moral to storiti. Začetkoma niso imeli nobenega sledu. Začetkoma se je ugibalo: Hamerlitz ali Hladnik. Takoj se je izkazalo, da Hamerlitz ne more, ker je ravno ta povzročil, da žena ni vzela strupa. Ostal je sum proti Hladniku. Orožniki so poročali, da ne more nihče drugi biti. Hladnik je bil skregan s svojo materjo, napravil vse svoje premoženje, ter napravil mnogo dolgov. Na podlagi takih

domnevanj državno pravdnštvo ne more postopati. Dognalo se je, da Hladnik ni bil v Ljubljani, ko se je pošiljatev odposlala. Niso imeli nikakršnih dokazov. Pojavil se je potem priča Piacentini. Nihče ne more dvomiti, da Piacentini ni verodostojna priča. Zagovornik je pretiraval, ter slikal to pričo kot človeka, ki nima več možganov v glavi, temveč slamo. V pričevanju te priče ni bilo niti enega protislovja, vse je bilo logično. Kar je Piacentini povedal, to so deloma tudi druge priče potrdile. Omenja pričo Roso. Piacentini se je začetkoma bal ovadbe, ker bi ga imeli za špijona, za izdajalca. Šele, ko mu je njegov prijatelj svetoval, je celo zadevo javil policiji. Piacentini je pod prisego izpovedal, da je on dotično pismo pisal po predlogi, katero mu je Hladnik dal. To pismo je potem vzel Hladnik. Spisal je tudi obe vinjeti, ki jih je tudi vzel Hladnik in ki so tudi bile v paketu, katerega je dobila Hamerlitzovka. Iz vsega tega sledi, da je bil edini Hladnik povzročitelj ne več zagonetne pošiljave. Kaj je hotel Hladnik s tem storiti? Hotel je umoriti svojo mater, kar se mu je, hvala bogu, naneslo. To se pa kaznuje, četudi je bil tuj zadržek vmes. Če preudarimo vse, kar smo čuli, tedaj moramo priti do zaključka, da je nekaj doprinesel, kar se pa ni izvršilo, ker je bil preneroden in ker je bil tudi zadržek vmes. Citira nekega kriminalista, ki pravi, da skoro vsak hudodellec napravi kako neumnost. In ravno zaradi takih pomot se pride hudodelcu na sled. Na eni strani je Hladnik jako ženjalno ravnal, na drugi strani je pa vendar nerodnost storil s tem, da je tak strup vzel. Prizna, da ta strup ni lahko zaužiten. Lahko verne ženske bi se morda vsedle na to, toda Hamerlitz je pa že bolj previden in izkušen. Je, kakor pri Hofrichtterju; tudi ta je napravil neumnost. Enajst je bilo pametnih, dvanaest je moral pa umreti. Noče natančno te stvari razlagati, ker bi bilo to morda pohujšljivo. Imamo še bolj neumne ljudi. Ti namreč prav ponižno molijo, da bi ljubi bog usmrtil svojega bližnjaka. Poskus zločinstva je tudi takrat dan, kadar se zločinec posluži sicer primerne sredstva, toda, če to sredstvo zadošča. V tem slučaju imamo jako nevaren strup, ki je v teh pilulah, ki je sposoben življenje človekovo uničiti. Priznava, da je bilo nezadostno sredstvo. Ima tako primes, da bi Hamerlitzovka prej prišla na to, da se ga ne more uživati. Toda to ni krivda strupa, temveč nerodnost obtoženca. Kdor noče priznati, da to sredstvo ni sposobno, tedaj naj je te pilule. Ne gre za vprašanje: Ali bi umrla vsled zaužitja? temveč gre za vprašanje, da se je Hladnik poslužil sredstva, ki je sposoben usmrtiti človeka. To se pa ni zgodilo, in sicer vsled njegove nerodnosti in pa, ker je Hamerlitz to preprečil. V tem slučaju, s to primesjo je sredstvo nesposobno usmrtiti človeka. Hamerlitzovka je težko zbolela. Torej je sredstvo nevarno. Porotniki pridejo torej tudi lahko do prepričanja, da je imel namen, težko poškodovati Hamerlitzovko. Do tega prepričanja pa morejo samo priti, če bodo uvideli, da je Hladnik poznal moč te zmesi. Tega vprašanja pa on iz formalnih ozirov ne stavi. Ali je imel Hladnik vzrok umoriti svojo mater? Vzroka sta dva. Prvič: Hladnik in njegova mati si nista dobra. In to dejstvo zadošča. Vse slike znancev, sorodnikov ne morejo tega dejstva odstraniti. In naj tudi njegova mati zdaj še tako objema svojega sina, sovraštvo je bilo. Njemu se to ne zdi čudno, smili se mu tudi mati — toda tu se morajo držati suhega dejstva. Hladnik je pa tudi prišel v velike gmotne zadrege. S svojimi terjatvami ne pride niti iz Ljubljane do Logateca. Hladnik je rad dobro živel. Brez sredstev se pa ne more živeti. Ljudje mu niso hoteli več dajati posojil. Če pa pride človek v tako zadrego, tedaj je pa tudi sposoben kaj takega storiti. Na take misli pride sam človek, kateremu se slabo godi in ki hoče svoj položaj izboljšati. Šel je v Monte Carlo, ter upal, da pride tam do denarja. Toda tudi to se mu

je ponesrečilo. S posojili se ni dalo več živeti. In ni čudno, da je prišel na tako misel. Hladnik pa vendar ni tako nedolžna ovčica, kakor ga ljudje slikajo, saj ima iz svoje mladosti nekaj grehov. Človek, ki je v stiski, bo plačal tudi tisoč odstotkov obresti.

Zena se mu jako smili, da sedi tukaj. Vendar je njegova dolžnost, zastopati obtožbo. En vzrok, da se maščuje je ta, da ji je bila tašča sovražna. Opozarja porotnike na mnenja izvedencev, katerim se po njegovem mnenju že mora verjeti. Mogoče je, da bodo porotniki prišli do tega prepričanja. Če bodo pa prišli do nasprotnega prepričanja, tedaj jim ne bo mogel nikdo predbacivati, da so krivo sodili. Razglednica z mrtvaško glavo zadošča, da pripravi človeka v strah. Kakor so izvedenci povedali, je pisala to razglednico obtoženka.

Hladnik je prišel ob vse svoje premoženje. Vsled tega je potreboval posojila, katera je zlasti imel pri Dollenzu. Dollenz je imel Hladnika za premožnega. Toda o kaki prevari še ne morem govoriti, če ne pojasni javno svojih premoženjskih razmer. Le v zadnjem slučaju Dollencevemu so podani vsi pogoji za goljufijo. Hladnik ni rabil denarja za intabulacijo, temveč za to, da je šel v Monte Carlo. Dani so vsi pogoji goljufije in državni pravdnik pravi, da morajo tudi porotniki priti do tega prepričanja. (Dr. Ravnihar se smeje. — Drž. pravdnik: »In če se gospod zagovornik smeje, je to popolnoma razumljivo, saj je njegova dolžnost.« — Dr. Ravnihar: »Da se smejem!«) Priči Dollenz in Quiritti dobro vesti, da nimata nič od Hladnika pričakovati. Ali je torej mogoče, da bi te dve priči pod prisego lagali? Dani so tudi v Quirittijevem slučaju vsi pogoji goljufije. Kar se tiče pisem, katera je pisal Novaku in Zidaricu, priznava obtoženec. Glede njegovega zagovora, da je bil popolnoma zmešan, misli, da je Hladnik tako premeten, da tega ni iz neumnosti storil. Upa, da bodo porotniki tudi to vprašanje potrdili.

Med govorom državnega pravdnika pride obtoženki slabo. Odpeljata jo morali ven, vsled česar se obravnava nekoliko prekine.

Da je Hladnik zakrivil krivdo, je popolnoma jasno, ker se vsled svoje vihravosti, vsled svoje nesposobnosti podajal v podjetja, pri katerih je izgubil vse svoje premoženje, ter napravil še razven tega velike dolgove. Meč pravice mora predreti, pravi državni pravdnik in apelira na porotnike, naj sodijo po svoji vesti. Položaj je tak, da morajo potrditi vsa vprašanja.

Zagovor dr. Ravniharja.

Nato začne govoriti zagovornik obtoženca Hladnika dr. Ravnihar:

Te afere bi sploh ne bilo, če bi ne imela za predhodnico Hofrichtervejve afere. In to afero so hoteli presaditi v našo zemljo. Če bi se državni pravdnik takoj obrnil na naše izvedence, tedaj bi prav gotovo ne dvignil te obtožbe. To sredstvo je popolnoma nesposobno, zastrupiti človeka. Državni pravdnik je hotel postaviti ljubljansko državno pravdnštvo na visočino dunajskega. Hotel je napraviti ljubljansko Hofrichterijsko. Napikal je Hladnika z raznimi hudodelci, sestavljal je dolgo obtožnico, ki ni imela drugega namena — ko je videl, da bo stala njegova glavna obtožba na lončenih nogah — nego naslikati Hladnika kot velikega hudodelca ter mu naprtiti vsakojaka hudodelstva. Obtožnico primerja balonu, ki se je raztrgal, da je ostala edino še prazna čunja. Potem dokazuje, da bilanca Hladnikovega premoženja ni taka, kakor jo slika državni pravdnik. Zli duhovi, kakor Capanna, so ga kot neizkušeneza izvabili v Trst. Zidali so mu zlate gradove, ter mu obljubljali, da bodo kot regnicoli, kot laški podaniki, dosegli v Trstu vse, dočim bi on kot Slovenec, kot avstrijski državljani, ničesar. Da sferisterij ni prospeval, ni bila Hladnikova krivda. Krivo je bilo to, da magistrat ni dal dovoljenja za totalizatorja. In tako pasivno podjetje se

mora takoj opustiti, sicer se ima vedno večje izgube. To je storil Hladnik, ko je z dovoljenjem Batistellijevim prodal sferisterij. Da si je denar pridržal, je imel pravico do tega, ker je on denar vložil. Druga njegova nesreča je bila njegova gostilna. Zadnja njegova nesreča je bila pa logaška afera. Hladnik bi nikdar ne prišel v te premoženjske stiske, če bi te afere ne bilo. Spraviti ga zaradi namišljenega hudodelstva v zapor, onemogočiti mu nadaljne kupčijsko delovanje — potem ga pa zaradi tega obtožiti, je ilojalno. Ko so tako porotniki spoznali milje, v katerem se je nahajal Hladnik, tedaj si bodo napravili tudi lahko pravo sliko o njegovih tozadevnih goljufijah. Napaka je bila preiskovalnega sodnika, da je toliko važnosti polagal na priče, kakor so razni tržaški senzali, ki nimajo po poročilu tržaške policije niti stalnega bivališča. Dokler so ga molzli, so ga imeli za kavalirja — danes pa mečejo kamenje na njega. Slika te ljudi, slika mesarja Dollenza, ki pravzaprav ni podoben mesarju, temveč ki je nekaka zakotna posojilnica, ki se obrtoma peča z razposojevanjem. In pri vseh teh poslih so bili senzali vmes. Tudi z Dollenzom ga je sprijaznil Capanna. ki je Dollenzu gotovo opisal Hladnikove razmere. In le na podlagi teh informacij je dobil Hladnik posojila. Brez teh Capannovih informacij bi Hladnik nikdar ne dobil od Dollenza denarja. Dollenz je moral vedeti, da Hladnik ni imovit, da je pasiven, ker bi sicer ne iskal denarja. Posojeval mu je le za to, da bi dobil denar nazaj z dobrimi obrestmi. Kar se tiče Quirittija, je ta popolnoma brezposoben. Marinšek je priznal, da je dal edinole na ime Hladnika in ne na Quirittija. Oškodovan bi ne bil Quiritti, oškodovan bi bil edinole Marinšek. Ta je pa sam izjavil, da se ne čuti oškodovanega, in je prepričan, da dobi od Hladnika ta denar nazaj.

Nato pride k zastrupljenju. Proti temu, da bi bil Hladnik storilec, govori njegovo življenje, ves njegov značaj. Celotisti senzali, ki so ga skubili, so priznali, da je Hladnik dober človek. Morda je nekoliko lahko misljen, nekoliko vihrav. Še kot nezrel mož je stopil v življenje. Ljudje so vedeli, da je sovraštvo med njim in materjo, da je njegova mati imovita. Lahkomiselnost, vihravost, še nikdar ni bil izvor kakega hudodelstva. Mati je nasprotovala njegovi ženitvi — v tem pa ne smemo iskati sovraštva, maščevanja, vsaj sta oba zatrdila, da sta se v ljubezni ločila. Tega nagiba se ne more smatrati za vzrok hudodelstva. Kar se tiče gmotnega nagiba, je gospa Hamerlitzova sama priznala, da je bil Hladnik odpravljen. Kot dedič bi dobil Hladnik kvečjemu 8000 kron, toliko kot je že dobil. Torej niti vinarja bi Hladnik ne dobil. Napravila je testament, po katerem dobi Hladnik še 4000 kron. Toda o tem testamentu ni Hladnik ničesar vedel. Teh štiri tisoč pa dobi Hladnik še vedno na menico. V gmojtnem nagibu se torej ne more iskati vzroka za to namišljeno hudodelstvo. Dokazuje, da Hladnikova soproga ni skrivna, iz česar izvaja, da tudi krivda obtoženčeva ni utemeljena. Opisuje rahlo, ljubeče srce obtoženčeve matere, ki ni obsodila svojega sina. Ne obsodimo ga tudi mi. (Pri tem delu govora joka občinstvo.) Prepričan je, da Piacentini tega pisma ni pisal. Če ga je pa pisal, je tudi razumljivo, zakaj ga je pisal. Ti ljudje so pričakovali, da dobi Hladnik vsled tega veliko denarja in da ga bodo lahko še nadalje molzli. Dokaza ni, kdo bi to pošiljatev dal na pošto. Dokler je pa ostala pošiljatev doma, dokler se ni oddala na pošto, se ni še začelo hudodelstvo. Tega faktičnega storilca, ki je dal strup na pošto, pa danes še nimajo. Hladnik to ni bil, kar je dokazano. Pozivlja tistega, ki je oddal to pošiljatev, da posveti v to zagonetno zadevo. Dokler pa tega faktičnega storilca ni, se ne more obsojati Hladnik. Izpodbija pričevanja Piacentinijeva. Hladnika smatra za jako inteligentnega človeka, ki bi ne mogel napraviti tako šušmarskega dela. Pri vsakem poskusu umora je treba sposobnega sredstva.

Državni pravdnik večkrat prekinje govornika ter mu očita neresnico. Zagovornik ga zavrača, da bo tudi on dokazal več njegovih neresnic. Izvedenec sta pa izjavila, da je to sredstvo popolnoma nesposobno. Le čisti strup je nevaren, tu pa ni čistega strupa. Kakor hitro je pa dokazano, da je to sredstvo nesposobno, tedaj je ovržena prva točka te obtožnice. Sklepa, da je boljše oprostiti sto krivcev, nego obsoditi enega nedolžnega.

Zagovor dr. Šviglja.

Na to začne s svojim zagovorom zagovornik obtožene Emilije Hladnikove, dr. Švigelj ter izvaja: Vsa afera se je razblinila tako na široko, da se je nehote polastilo občinstva mnenje, da sta kriva edino Hladnik in njegova soproga. Ne veruje državnemu pravdniku, da čuti res usmiljenje do obtoženke. Kajti, če res drugega ni, da je nujno sumljiva sokrivde pri tem hudodelstvu, tedaj bi bila njegova dolžnost, da umakne obtožbo. Kar se tiče sovraštva napram Hamerlitzovim, je nekak dokaz samo neka dopisnica, katero je pisala gospa Arkova, o kateri pa obtoženka ni ničesar vedela. Drugo, kar jo obtežuje, je mnenje izvedencev. O Franketu in Robidi je prepričan, da sta se trudila. Tretji izvedenec, prof. Vesel, je pa rekel, da se že iz prvega pogleda lahko sklepa. Nevarnost se mu zdi, v sodni dvorani manipulirati s takimi mnenji. Če bodo porotniki prišli do prepričanja, da morejo z mirno vestjo potrditi, da je to njena pisava — tedaj tudi lahko potrdijo vprašanje. Vse njeno obnašanje je kazalo, da ne more biti sokriva. Vprašuje: ali je ta ženska kriva, da bi mirno v Logatecu čakala smrti svoje tašče? O maščevanju ne more biti govora. Morala bi torej biti edinole sredstvo svojega moža, o čegar krivdi pa ni zagovornik prepričan. Obtoženka je prepričana, da je nedolžna, in bi bila v dno srca zadeta, če bi se ji napravila krivica, da jo obsodijo. Dolžnost porotnikov je, da rešijo čast te žene, da jo dajo nazaj rodbini, kateri je bila odvzeta, da dajo zadoščenje za tiste muke, katere je pretrpela.

Občinstvo ihti, ko zagovornik pove, da ima obtoženka ravno danes svoj rojstni dan in da bi dobila za darilo — obsodbo za hudodelstvo, katerega ni izvršila.

Replike.

Dr. Neuperger pravi, da ni res, da bi bil Hladnik takrat izpuščen, ko je bil Piacentini že zaslišan. Zavrača, da je ugibal o umoru ali o težki telesni poškodbi. Veruje tudi, da se dotičnik, ki je nesel zavoj na pošto, ne bo zglasil, ker ima pač strah, da bi ga zaprli. Končno priznava, da je Hladnik zelo pameten človek, navzile temu pa lahko napravi kako neumnost. O sposobnosti pilul pravi edinole to: kdor pravi, da pilule niso sposobne človeka usmrtiti, naj jih poje. Sodite po svoji najboljši vesti.

Dr. Ravnihar in dr. Švigelj rektificirata njegova očitanja.

Ob pol 9. uri zaključil predsednik razpravo in poda svoj resume.

Ob 3/10. so se podali porotniki v posvetovalnico, da se posvetujejo o predloženih jim vprašanjih.

Po enournem posvetovanju razglasi g. Sertič, katerega so porotniki izvolili za svojega predsednika, porotniški pravorek, ki se glasi sledeče:

I. glavno vprašanje so zanikali (8 ne, 4 da);

II. glavno vprašanje so zanikali (10 ne, 2 da);

III. glavno vprašanje so enoglasno zanikali;

IV. glavno vprašanje so enoglasno zanikali;

V. glavno vprašanje so zanikali (7 ne, 5 da).

Potrdili so pa soglasno: VI., VII., VIII. in IX. vprašanje, potrdili so nadalje X. vprašanje (11 da, 1 ne).

Drž. pravdnik priporoča, da se ga primerno kaznuje.

Dr. Ravnihar prosi milosti, ter poudarja razne olajševalne okol-

nosti, posebno pa njegov dolgi preiskovalni zapor.

Na to sodni dvor odide v posvetovalnico. Sestri gospe Hladnikove gresta k njej ter jo s solzami v očeh objemata in poljubujeta.

Po kratkem posvetovanju razglasi predsednik sodnega dvora sledečo razsodbo:

Frane Hladnik je kriv hudodelstva goljufije, hudodelstva poskušnega zapeljevanja k hudodelstvu obrekovanja in pregreška zoper varnost lastnine ter se obsodi na sedem mesecev ječe, poostrene z enim trdim ležiščem in z enim postom vsak mesec in pa v povrnitev stroškov obravnave in izvršitve.

Emilija Hladnik se popolnoma oprostí.

Državni pravdnik je prijavil ničnostno pritožbo in vsklic zaradi prenizke odmerjene kazni.

Oproščena Emilija Hladnikova je odšla prosta v spremstvu svojih dveh sester in velikega števila občinstva iz sodišča, dočim je njen soprog ostal v zaporu.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Rasto Pustoslemšek.

Borzna poročila.

Dunaj, 2. septembra. Negotovitost, kaj bo z ogrskim posojilom in slaba poročila newyorške borze so dala današnjemu trgu rezerviran značaj. Za to so danes kurzi malo popustili, le po Lombardkah, 3% prioritetah južne železnice in akcijah »Länderbank« se je danes precej živahno povpraševalo. Borza je končala s precej neveselim razpoloženjem.

Ljubljanska

„Kreditna banka v Ljubljani“.

Uradni kurzi današnje borze 2. septembra 1910.

Matežbeni papirji.	Denarni	Blagovni
4% majeva renta	93-85	94-05
4-2% srebrna renta	97-65	97-85
4% avstr. krona renta	93-80	94-—
4% ogr.	92-05	92-25
4% kranjsko deželno posojilo	95-25	96-25
4% k. o. češke dež. banke	94-—	95-—
Srečke.		
Srečke iz l. 1860 1/2	231-—	236-—
„ „ 1864	324-—	329-50
„ tiske	157-25	163-25
„ zemeljske l. izdaje	299-50	305-50
„ II.	281-—	287-—
„ ogrske hipotečne	249-50	255-50
„ dun. komunalne	534-—	544-—
„ avstr. kreditne	521-75	531-75
„ ljubljanske	84-—	88-—
„ avstr. rdeč. križa	63-—	67-—
„ ogr.	39-—	43-—
„ bazilika	29-40	33-40
„ turške	259-25	260-25
Delnice.		
Ljubljanske kreditne banke	441-—	445-—
Avstr. kreditnega zavoda	668-75	669-75
Dunajske bančne družbe	554-—	555-—
Južne železnice	123-—	124-—
Državne železnice	750-—	751-—
Alpine-Montan	759-25	760-25
Češke sladkorne družbe	259-—	261-50
Živnostenske banke	270-—	272-—
Valute.		
Cekini	11-37	11-40
Marke	117-40	117-60
Franki	95-35	95-55
Lire	94-65	94-85
Rublji	254-—	254-75

Zitne cene v Budimpešti.

Dne 2. septembra 1910.

Termin.

Pšenica za oktober 1910	za 50 kg	10-08
Pšenica za april 1911	za 50 kg	10-28
Rž za oktober 1910	za 50 kg	7-40
Koruzna za september 1910	za 50 kg	6-—
Koruzna za maj 1911	za 50 kg	5-88
Oves za oktober 1910	za 50 kg	7-19

Efektiv.

5 vin. višje.

Notarskega kandidata

sprejme takoj 2956
notar Xudovernik v Ljubljani.

Eng. Franchetti
v Ljubljani, Sodnijska ulica 2,

naproči kavarno „Evropa“
priporoča svojo elegantno in higijenično urejeno 3

brivnico

in prodaje raznih črt in kozmetičnih predmetov.
Svoji k svojimi!

Največji češki cirkus K. Kludsky

v Ljubljani v Lattermannovem dreverodu

danes in vsak dan ob 8¹/₄ uri zvečer

velika predstava

z bogatim in zanimivim sporedom.

Glej dnevne lepake.

Glej dnevne lepake.

Ob sobotah, nedeljah in praznikih po

2gala predstavi2

popoldan ob 4 uri.

zvečer ob 8¹/₄ uri.

Pri popoldanskih predstavah plačajo vojaki do narednika in otroci do 10 let na vseh sedežih polovico. Zvečer polna vstopnina.

Natančnoje na dnevnih lepakih in v oglasih.

Ravnateljstvo.

Usojam si vljudno opozoriti, da sem prevzel

glavno zastopstvo „Prve Češke“ življenske zavarovalnice,
najcenejši zavod na kontinentu.

Nadalje opozarjam, da preskrbujem kulantno

vsakovrstna posojila in kredite

kakor: trgovske, stavbne, hipotekarne, uradniške in menične kredite.

Leo Franke, Ljubljana, Kongresni trg 6, I. nadstr.

Prevzete gostilne.

P. n. občinstvu naznanjava, da

gostilno „pri Fortuni“

Vodovodna cesta šte. 26.

Postrežba točna!

Cene solidne!

Za obilni obisk se najvljudneje priporoča

F. in J. Vodišek.

Ustanovljena leta 1882.

23

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrirana zadruga z neomejeno zavezo

v lastnem zadrugnem domu v Ljubljani na Dunajski cesti št. 18
je imela koncem leta 1909 denarnega prometa K 83,116.121-11
upravnega premoženja K 20,775.510-59

obrestuje hranilne vloge po 4¹/₂%

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge na tekoči račun v zvezi s čekovnim prometom in jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog nad K 20,000.000

Posojuje na zemljišča po 5¹/₂% z 1¹/₂% na amortizacijo ali pa po 5¹/₂% brez amortizacije; na menice po 6%.

Posojilnica sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizovanja dolga.

URADNE URE: vsak dan od 8.—12. in od 3.—4. izven nedelj in praznikov.

Telefon št. 185.

Poslane hranilnice račun št. 828.405.

„Trgovsko-obrtna banka v Ljubljani“

registrirana zadruga z omejenim jamstvom

Uradni prostori: Selenburgova ulica št. 7, nasproti glavne pošte.

Sprejema vloge na knjižice ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga po 4¹/₂%; rentni davek plačuje zadruga sama. — Sprejema vloge na tekoči račun; na zahtevo dobi stranka čekovno knjižico. — Daje posojila na najrazličnejše načine. — Ravnotam menjalnice: zamenja tuj denar, prodaja vsakovrstne vrednostne papirje, srečke itd. Nakazila v Ameriko. — Eskomptira trgovske menice. — Preskrbuje vnovčenje menic, nakaznic, dokumentov itd. na vsa tu- in inozemska tržišča. — Izdaja nakaznice.

Vsa pojasnila se dobe bodisi ustmeno ali pismeno v zadrugni pisarni.

Uradne ure vsak dan dopoldne od 9. do 12., popoldne od 3. do 5.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI.

Stritarjeva ulica šte. 2.

Promese zemljiških srečk k **K 5-50**
žrebanju 5. septembra t. l. po

k žrebanju tiskih srečk **K 8-**
1 oktobra t. l. po

Dolžnost

vsakega Slovenca je, da sklene zavarovalno pogodbo bodisi za življenje, ali pa proti požaru le pri slovanski banki „SLAVIJA“.

Podpirajmo torej domač slovanski zavod, da more nalogo, ki si jo je stavil, izpolniti v najširšem obsegu.

„SLAVIJA“ vzajemno zavarovalna banka v Pragi

je največji slovanski zavarovalni zavod v Avstriji.

Ogromni rezervni fond K 48,812.787— jamči za popolno varnost.

Banka „SLAVIJA“ ima posebno ugodne in prikladne načine za zavarovanje življenja.

Banka „SLAVIJA“ razpolaga z najcenejšimi ceniki za preskrbljenost za starost, za slučaj smrti roditeljev, za doto otrokom.

Banka „SLAVIJA“ razdeljuje ves čist dobiček svojim članom.

Vsa pojasnila daje drage volje generalni zastop bank „SLAVIJE“ v Ljubljani.

Banka „SLAVIJA“ je res slovanska zavarovalnica z vse-skozi slovansko - narodno upravo.

Banka „SLAVIJA“ gumno podpira narodna društva, organizacije in prispeva k narodnim dobrotinim namenom.

Banka „SLAVIJA“ stremi za izboljšanjem in osamosvojitvijo narodnega gospodarstva.

Slovenci!

Oklenimo se z vsemi močmi gesla: »Svoji k svojim!« Osamosvojimo se na narodno - gospodarskem polju!

Ne podcenjujmo se! Bodimo odločni, mladenost, obzirnost in nedslednost, ki se čim huje nad nami maščujejo, morajo izginiti. Osobodimo se tujega jarma!

Največji, najvarnejši slov. denarni zavod.

Mestna hranilnica ljubljanska

LJUBLJANA

Prežernova ulica šte. 3.

LJUBLJANA

Največji, najvarnejši slov. denarni zavod.

Obstoječih vlog nad 38 milijonov kron. — Denarni promet do 31. dec. 1900 nad 518 milijonov kron. — Rezervni zaklad nad 1 milijon kron.

Za varnost vložnega denarja jamči z vsem rezervnega zaklada še mestna občina ljubljanska z vsem premoženjem in z vse davno močjo. Izguba vložnega denarja je nemogoča, ker je po pravilih te hranilnice, potrjenih po c. kr. deželni vladi, izključena vsaka spekulacija z vložnim denarjem. — Vloge se sprejemajo vsak dan in se obrestujejo po

4¹/₂%

brez odbitka; nevzdržane obresti se pripisujejo vsakega pol leta h kapitalu. Sprejema vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar.

Posoja na zemljišča po 5%, obresti in proti amortizaciji po najmanj 1/4% na leto. Daje posojila na menice in vrednostne papirje.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnice, v podpiranje slovenskih trgovcev in obrtnikov pa kreditno društvo.

Letalica in tisk »Narodne tiskarne«.